

Handläggare
Mats Kajler
08-508 26 244**Till**
Trafiknämnden
2019-09-26**Förbättrat skydd för totalförsvaret, (SOU 2019:34).
Svar på remiss från kommunstyrelsen****Förslag till beslut**

1. Trafiknämnden beslutar att för sin del besvara remissen med vad som anförs i det gemensamma tjänsteutlåtandet från stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret.
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefAnne Kemmler
AvdelningschefMats Kajler
Säkerhetssamordnare

Sammanfattning

I slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34), som tagits fram av en av regeringen tillsatt parlamentarisk kommitté, föreslås författningsändringar som syftar till att stärka skyddet för Sveriges totalförsvaret. Ett flertal av förslagen har bäring på stadens verksamhet.

Bland annat föreslås att kommuner generellt ska beakta totalförsvarets krav i all verksamhet och att kommunen vid behov ska samråda med Länsstyrelsen i frågor av betydelse för totalförsvaret. För den fysiska planeringen föreslås att totalförsvarets krav ska kunna utgöra ytterligare en överprövningsgrund för Länsstyrelsen utöver de fem existerande (riksintressen, mellankommunal samordning, miljökvalitetsnormer, strandskydd samt hälsa och säkerhet). Länsstyrelsen föreslås dessutom ges möjlighet att ytterst villkora eller förbjuda överlåtelser, upplåtelser och i vissa fall avveckling av utpekad egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. Mer specifikt föreslås det handla om följande:

- hamnar och flygplatser
- fastigheter i områden med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret samt
- skyddade anläggningar om inrättats för behov inom civilt försvar

Bakgrund

Som en del i ett stärkt totalförsvaret har regeringen i den nationella säkerhetsstrategin aviserat en översyn av vilka författningsförändringar som kan behöva göras för att bättre tillgodose statens behov av att kunna värna totalförsvarets intressen. Regeringen beslutade därför den 23 mars 2017 att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över delar av regelverket som syftar till att skydda Sveriges totalförsvarsverksamhet.

De förslag som lämnats i betänkandet föreslås bl.a. mynna ut i en ny lag och förordning om överlåtelser och upplåtelser av egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. Dessutom föreslås ändringar av lag (2006:544) och förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap samt av Plan- och bygglagen (2010:900).

Ärendets beredning

Ärendet har beretts gemensamt av stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret.

Ärendet

I slutbetänkandet Förbättrat skydd för totalförsvaret (SOU 2019:34), som tagits fram av en av regeringen tillsatt parlamentarisk kommitté, föreslås författningsändringar som syftar till att stärka skyddet för Sveriges totalförsvaret. Ett flertal av förslagen har bäring på stadens verksamhet.

Bland annat föreslås att kommuner generellt ska beakta totalförsvarets krav i all verksamhet och att kommunen vid behov ska samråda med Länsstyrelsen i frågor av betydelse för totalförsvaret. För den fysiska planeringen föreslås att totalförsvarets krav ska kunna utgöra ytterligare en överprövningsgrund för Länsstyrelsen utöver de fem existerande (riksintressen, mellankommunal samordning, miljö kvalitetsnormer, strandskydd samt hälsa och säkerhet). Länsstyrelsen föreslås dessutom ges möjlighet att ytterst villkora eller förbjuda överlåtelser, upplåtelser och i vissa fall avveckling av utpekad egendom av väsentligt intresse för totalförsvaret. Mer specifikt föreslås det handla om följande:

- hamnar och flygplatser
- fastigheter i områden med geografiska förhållanden av väsentlig betydelse för det militära försvaret samt
- skyddade anläggningar om inrättats för behov inom civilt försvar

I kommitténs slutbetänkande redovisas en kartläggning av befintlig lagstiftning som syftar till att skydda totalförsvaret. Syftet med kartläggningen är att belysa vilka möjligheter staten redan i dag har att värna totalförsvarets intressen och bereda totalförsvaret skydd. Kommuner och landsting är enligt lag skyldiga att vidta de förberedelser som behövs för verksamheten under höjd beredskap (beredskapsförberedelser). Uttryckliga bestämmelser om kommuners och landstings skyldighet att mer generellt beakta totalförsvarets krav, behov och skyddsintressen saknas.

I betänkande föreslås därför en ändring av förordningen (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och som innebär krav på att kommuner och landsting vid behov ska samråda med Länsstyrelsen i frågor av betydelse för totalförsvaret. Därför föreslås att det införs ett krav på Länsstyrelsen att utöver de utpekade riksintressena även

lyfta fram andra aspekter av totalförsvarets intressen i samrådet om översiktsplaner.

Kommittén föreslår också att Länsstyrelsens möjligheter att ingripa mot kommunala beslut att anta, upphäva eller ändra en detaljplan eller områdesbestämmelser utökas till att även gälla då beslutet kan antas innebära att totalförsvarets intressen påtagligt motverkas i något annat avseende än att ett utpekat riksintresse inte tillgodoses. Förslaget innebär därmed att ytterligare en överprövningsgrund för Länsstyrelsen, ”*totalförsvarets intressen påtagligt motverkas*”, införs utöver de fem som redan finns (riksintressen, mellankommunal samordning, miljökvalitetsnormer, strandskydd, hälsa och säkerhet).

I slutbetänkandet framförs att en angränsande brist i dagens system är att kommuner och landsting utan närmare begränsningar kan överlåta, upplåta eller avveckla vissa fysiskt skyddade anläggningar, exempelvis ett berggrum, som byggts upp eller bekostats av staten för det civila försvarets behov. Även detta anses kunna medföra en risk för att totalförsvarsviktig egendom skingras eller förstörs. Kommittén föreslår att det införs en ordning som innebär att totalförsvarets intressen ska beaktas inför överlåtelse och upplåtelse samt i vissa fall avveckling av närmare utpekad egendom, som är av väsentligt intresse för totalförsvaret.

Kommittén föreslår att en förbjuden försäljning av en fastighet belägen inom ett skyddsvärt geografiskt område ska medföra rätt till statlig inlösen för *enskild* ägare utifrån de villkor som överenskommits mellan de tilltänkta eller tidigare parterna. Någon kompensationsrätt föreslås däremot inte i förhållande till kommuner och landsting.

Trafikkontoret har respekt för att Sveriges totalförsvaret behöver omges av lagstiftning som säkerställer dess funktion och förmågor, samt att dessa kan bibehållas och stärkas. För stadens del innebär kommitténs förslag, tillsammans med andra nationella inriktningsbeslut, att stadens långvariga arbete med krisberedskap nu breddas så att det även omfattar beredskap för det civila försvaret.

Kontoret anser övergripande att det först och främst är angeläget att staten pekar ut en tydlig inriktning och ambitionsnivå samt principer för finansiering av det civila försvaret.

Det är också nödvändigt att det finns tydligt utpekade aktörer som tar ansvar för såväl etablering som drift och finansiering av totalförsvarsviktiga anläggningar.

Kontoret anser att det inte finns skäl för att skapa ytterligare en överprövningsgrund för kommunala planer än de som finns idag. Att tillföra en ny, odefinierad överprövningsgrund riskerar att resultera i oönskade och tidskrävande tolkningsfrågor mellan kommuner och Länsstyrelsen.

Kontoret anser att införandet av ett kontrollsystem är rimligt men att det förslag som kommittén föreslår, där kommuner inte skulle erhålla ersättning genom inlösen av en fastighet där en försäljning stoppats, är oskäligt. Kontoret anser att det vid en av staten stoppad överlåtelse därför inrättas ett system för statlig förköpsrätt.

Trafikkontorets förslag

Trafikkontoret föreslår att remissen besvaras med hänvisning till vad som anförts i stadsledningskontorets, exploateringskontorets, fastighetskontorets, stadsbyggnadskontorets och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande.

Slut

Bilagor

1. Gemensamt tjänsteutlåtande KS 2019/1159
2. Förbättrat skydd för totalförsvaret. Remissen